

ХЕРСОНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ:
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ, ПРОГНОЗНІ СЦЕНАРІЇ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

III Міжнародна науково-практична конференція

28-29 квітня 2021 року

**MODERNIZATION OF ECONOMY:
CURRENT REALITIES, FORECAST SCENARIOS
AND DEVELOPMENT PROSPECTS**

III International scientific-practical conference

28-29th of April 2021

**Херсон – 2021
Kherson – 2021**

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Голова організаційного комітету конференції:

Шандова Наталія Вікторівна – д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Заступник голови організаційного комітету конференції:

Олійник Наталія Миколаївна – к.т.н., доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Члени організаційного комітету конференції:

Бардачов Юрій Миколайович – д.т.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, ректор ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Савіна Галина Григорівна – д.е.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Ковальов Анатолій Іванович – д.е.н., професор, ректор

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Одеса, Україна

Сабольч Нагі (Dr. Szabolcs Nagy) – habil., PhD, M.Sc. in Business Economics, Vice Dean for International Relations, Head of Department of Marketing Strategy & Communication, Associate Professor УНІВЕРСИТЕТ МІШКОЛЬЦА, м. Мішкольц, Угорщина (UNIVERSITY OF MISKOLC, Miskolc, Hungary)

Алі Солтані (Ali Soltani) – PhD, MURP, BE., PIA, Professor of Urban Design/Planning

ШИРАЗСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Шираз, Іран (SHIRAZ UNIVERSITY, Shiraz, Iran)

УНІВЕРСИТЕТ ПІВДЕННОЇ АВСТРАЛІЇ, м. Аделаїда, Австралія (UNIVERSITY OF SOUTH AUSTRALIA, Adelaide, Australia)

Білорусов Сергій Георгійович – к.т.н., доцент, Заслужений працівник освіти України, директор

ХЕРСОНСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ, м. Херсон, Україна

Кубіній Наталія Юрївна – к.е.н., професор, Заслужений економіст України, професор кафедри економіки і підприємництва, директор Бізнес-центру УжНУ

ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ», м. Ужгород, Україна

Дмитрієва Наталія Юрївна – к.э.н., доцент, доцент кафедри економічної теорії та світової економіки

УО «ГОМЕЛЬСЬКИЙ ГОСУДАРСТВЕННИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Ф. СКОРИНЫ», г. Гомель, Республіка Беларусь

Макаренко Сергій Миколайович – к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, менеджменту та адміністрування

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Херсон, Україна

Лукаш Світлана Миколаївна – к.е.н., доцент, заступник декана факультету економіки та менеджменту

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Суми, Україна

М 74 Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (28-29 квітня 2021 р., м. Херсон). – Херсон: Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2021. – 448 с.

ISBN 978–617–7941–26–1

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету економіки, бізнес-аналітики та підприємництва Херсонського національного технічного університету (Протокол № 4 від 28.05.21 р.)

Матеріали учасників конференції друкуються в авторській редакції. За дотримання норм авторського права та достовірність наведених фактичних даних відповідає автор матеріалів.

УДК 330.3-026.16

ISBN 978-617-7941-26-1

© Херсонський національний технічний університет, 2021
© Кафедра економіки, підприємництва та економічної безпеки, 2021

Луб'яний П.В., Розова А.Ю. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛОГІСТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ ВАНТАЖОПОТОКАМИ У ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМАХ МІСТ.....	250
Муштай В.А. ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО МАРКЕТИНГОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ.....	255
Шершукова К.В., Сокальська О.В. ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ СИМВОЛІКИ ТА ОБРАЗІВ АНТИЧНОСТІ І СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ У СУЧАСНИХ БРЕНДАХ.....	259

Секція: ТУРИЗМ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА
Section: TOURISM AND HOTEL-RESTAURANT BUSINESS

Бедрадіна Г.К., Нездоймінов С.Г. БЕНЧМАРКІНГ ЯКОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ГЛОБАЛЬНОЇ ПАНДЕМІЇ.....	264
Єгупова І.М., Єгупов Ю.А. ОСОБЛИВОСТІ ЦІНОУТВОРЕННЯ В ЗАКЛАДАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА.....	266
Ільницька-Гикавчук Г.Я. РОЗВИТОК ФЕСТИВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ.....	268
Мельниченко С.Г., Богадьорова Л.М., Бойко Д.С. ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД ПЛАВНІВ НИЖНЬОГО ДНІПРА.....	271
Нєчева Н.В. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ МІСТА ОДЕСА.....	276
Oliiunyk N., Kolykhaiev S., Berezkin I. IMPROVEMENT OF MARKETING ACTIVITY OF THE HOSPITALITY INDUSTRY ENTERPRISE.....	279
Сагірова А.С. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ.....	283
Соколова Л.В. COVID-19 І ТУРИЗМ: НОВІТНІ ЯВИЩА ТА НОВІ ФОРМИ ОБСЛУГОВУВАННЯ ТУРИСТІВ.....	285
Теодорович Л.В. ЗАСОБИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	288
Шандова Н.В., Волкова О.В., Гірін Н.Г. СПЕЦИФІКА ПОСЛУГ ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ.....	291
Шарко М.В., Чумак А.П. РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ТУРИЗМІ: СУЧАСНИЙ ДОСВІД.....	294
Шмулевич П.В. ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТАЛИХ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ НА РІВНІ РЕГІОНІВ І ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ.....	296

Секція: СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
Section: WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Бурлай Т.В. СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ В ПЕРИОД ПОСТПАНДЕМИИ.....	300
Куценко В.І., Анісімов В.М. СЦЕНАРНО-СИНЕРГЕТИЧНІ ДОМІНАНТИ В УПРАВЛІННІ ПРОЦЕСАМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	303
Нараєвський С.В. ПОСИЛЕННЯ ПОЗИЦІЙ КРАЇН АЗІЇ НА СВІТОВОМУ АВТОМОБІЛЬНОМУ РИНКУ.....	305
Патерко Р.С. (Науковий керівник Самарічева Т.А.) МІЖНАРОДНИЙ ЛІЗИНГ: ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ.....	308
Полякова Ю.В., Олашин М.М. РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ЖУРНАЛІСТІВ У СВІТОВОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ.....	310
Тарасюк А.В., Дорогань О.В. ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ.....	312
Татаринцева Ю.Л., Другова О.С., Заїченко І.М. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ РОЗШИРЕННЯ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ.....	316

Секція: ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
Section: PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION

Білорусов С.Г. ОСВІТНЯ СКЛАДОВА МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ХЕРСОНСЬКОГО РЕГІОНУ: ПРІОРИТЕТИ ТА ЗМІСТ.....	319
Бричко А.М., Масючок Т.П. ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ (ПОЛІЦІЇ) НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ.....	321

«Музична Трибуна Київської Молоді» (Київ); «Тера Героїка» (Каменець-Подільський); Столичне Автошоу; футбольні ігри української збірної і клубів, Ліга Чемпіонів, Кубок УЄФА і ін.; концерти зарубіжних і вітчизняних зірок; сучасне мистецтво в Україні від Pinchukartcentre та інші.

Гальмуючими факторами, що негативно впливають на розвиток подієвого туризму, є слабкорозвинена туристська інфраструктура, низька інвестиційна та ділова активність місцевого населення, нестача кваліфікованих кадрів, слабе інформаційне просування заходу, слабе використання туристського потенціалу.

Щоб сприяти розвитку подієвого туризму в Україні, необхідно провести такі заходи [4]: розробити календар подій, що може зацікавити туристів; забезпечити достатнє фінансування витрат на маркетингові заходи та організацію подій; організовувати постійне та систематичне проведення подій; знижувати податки, стимулювати туристичні підприємства розробляти туристичні продукти, що відносяться до подієвого туризму; організовувати підготовку кваліфікованих кадрів для реалізації подієвих турів; створити інфраструктурне забезпечення проведення туристичних подій; забезпечити відповідну безпеку туристів під час подій.

Для покращення розвитку фестивального туризму в умовах пандемії COVID-19 потрібно: дотримання правил безпеки під час фестивальних турів та на самих фестивалях; організація онлайн фестивалів на сучасних онлайн платформах, що заохотить велику кількість учасників з різних країн.

Список літератури

1. Бейдик О.О., Новосад Н.О., Топалова О.І. Чинники розвитку та особливості подієвого туризму. URL: http://maptimes.inf.ua/CH_16/13.pdf.
2. Алексеева О.В. Событийный туризм как фактор социальноэкономического развития региона : автореф. дисс. на соиск. уч. степени канд. экон. наук. Москва, 2012. 28 с.
3. Школа І. Менеджмент туристичної індустрії : навч. посіб. Чернівці : Книги – XXI, 2005. 596 с.
4. Олійник В.В., Шикіна О.В. Сучасний стан та перспективи розвитку подієвого туризму на території України. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. 2016. Випуск 12. С. 460-463.

Мельниченко С.Г.

*магістр Наук про Землю,
Херсонський державний аграрно-економічний університет;*

*магістр географії,
Херсонський державний університет,
м. Херсон, Україна*

Богадьорова Л.М.

*к. г. н., доцент кафедри науки про Землю та хімії,
Херсонський державний аграрно-економічний університет,
м. Херсон, Україна*

Бойко Д.С.

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Херсонський державний аграрно-економічний університет,
м. Херсон, Україна*

ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД ПЛАВНІВ НИЖНЬОГО ДНІПРА

До Дніпровських плавнів належать заболочені ділянки річки Дніпро, де його русло розгалужується на рукави, таким чином утворюючи невеликі острівні ділянки. Плавні Нижнього Дніпра в історико-географічному розумінні збігаються з колишньою

«історичною» ділянкою «Великий Луг», яка нині затоплена водами Каховського водосховища. На зазначеній території є велика кількість національних природних парків та водно-болотних угідь. До національних природних парків, які знаходяться на території плавнів Нижнього Дніпра слід віднести: Великий Луг, Олешківські піски, Білобережжя Святослава та Нижньодніпровський.

Великий Луг знаходиться на території Василівського району Запорізької області.

Площа парку становить 16756 га, де 9324 га території – землі постійного користування і 7432 га – це землі, які включені до його території, але не вилучені із землекористування водного фонду Василівської районної державної адміністрації та на яких здійснюється народногосподарська діяльність з додержанням раціонального природокористування.

НПП «Великий Луг» створений в області з метою відтворення, збереження та раціонального використання унікальних та типових історико-культурних та ландшафтних комплексів степової зони, що мають важливе наукове, рекреаційне, естетичне, природоохоронне та оздоровче загальнонаціональне значення.

НПП «Великий Луг» створено на залишках давньої історичної місцевості – колишніх плавнів річки Дніпро, які були розташовані на площі приблизно 400 км², а в минулому столітті під час будівництва Каховського водосховища всю площу було затоплено.

Територія включає велику кількість островів, які утворилися після затоплення території, балок та видовжену лінію берегів Каховського водосховища. На території парку зберіглося багато історичних артефактів і унікальне видове біорізноманіття.

Береги та балки НПП «Великий Луг» вкриті унікальним поєднанням ландшафтних комплексів болотної, лучної, степової та лісової рослинності. Фауна парку представлена більше ніж 200 видами птахів, з яких 35 видів занесено до Червоної книги України: пугач, качка сіра, орлан-білохвіст, кулик-сорока та інші. Також на території зареєстровано вісімнадцять видів рослин, які занесені до Червоної книги України.

Тут знайдені давні могильники й городища, залишки стоянок первісних людей, сліди скіфської та сарматської доби а також залишки трипільської культури [1].

До складу території НПП «Великий Луг» входять такі об'єкти природно-заповідного фонду держави:

- ботанічні заказники місцевого значення – «Ділянка Ясне» та «Цілинна ділянка»;
- регіональний ландшафтний парк «Панай»;
- ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Крутосхили Каховського водосховища» з площею 522,2 га;
- орнітологічний заказник загальнодержавного значення «Малі і Великі Кучугури» із загальною площею 400 га.

НПП «Олешківські піски» розміщений в Херсонській області в пониззі річки Дніпро в Олешківському районі. Його було засновано у 2010 році з метою відтворення та збереження унікальних історико-культурних та природних території та об'єктів краю.

Олешківські піски є унікальним природним об'єктом не тільки на території України, але й всієї Європи. Його вважають єдиним в державі піщаним масивом такого «масштабу»: протяжність із заходу на схід – майже 12 кілометрів, а з півночі на південь – біля 16 кілометрів.

За кліматичними особливостями, а саме кількістю опадів та температурним режимом, територію НПП відносять до напівпустель, проте у науковій літературі цю територію дуже часто називають ще й «пустелею». У літній період, пісок на території НПП «Олешківські піски» іноді прогрівається до + 70 °С. Висота барханів на території Олешківських пісків подекуди сягає п'яти метрів. Дуже часто тут спостерігаються сильні пилові та піщані бурі.

Ландшафт парку дуже колоритний. На більшій частині його території розміщені піщані дюни, також є поодинокі дерева та штучні лісові насадження, заболочені ділянки. На території парку є велика кількість оглядових веж та туристичних маршрутів.

Серед рослинності в НПП «Олешківські піски» зустрічається степове різнотрав'я – полин, ковила та типчак, які є характерними для зони Степу України. Також в Олешківських пісках знаходяться найбільші за площею в Європі штучні насадження дерев. Деревя представлені соснами та березами, так звані «оазиси» в пісках. На території парку росте козелець – унікальна трава, корінь якої втамовує голод та спрагу.

Представниками тваринного складу на території Олешківських пісків є: тушканчик трипалий, їжак вухатий, полоз жовточеревий, ящірка піщана, хом'ячок сірий, сліпак піщаний, бабак, ховрах, хохуля, куниця кам'яна, косуля, лисиця, вовк та інші. Птахи – журавель степовий, канюк, лунь степовий, сова болотяна, дрохва, жайворонок степовий. На незначних озерцях можна побачити жабу болотяну та ропуху зелену.

Олешківські піски – це почленована територія із великою кількістю піщаних горбів, які називаються «кучугурами». Ці кучугури не перевищують 10 метрів у висоту; більшість з них пологі, але зустрічаються і круті [2].

НПП «Нижньодніпровський» є природоохоронною територією на території Херсонської області. Дата його створення – 24 листопада 2015 року. У територіальному відношенні розташований на території Олешківського, Голопристанського, Білозерського, Бериславського районів та міст Нової Каховки і Херсона.

У так званому «ядрі» Нижньодніпровського національного природного парку лежить плавнева частина Нижнього Дніпра. В умовах Сухого Степу це формує специфічний «оазисний» тип рекреаційного природокористування, який тяжіє як до узбережжя Дніпра, так і вглиб плавневої території.

На території НПП «Нижньодніпровський» розташовані унікальні заплавно-літоральні комплекси дельти Дніпра, які мають виняткову природоохоронну цінність визнану не тільки на державному рівні, але й на міжнародному. Уже в 1995 році частина площі парку отримала всевітнє визнання як водно-болотне угіддя міжнародного значення «Дельта річки Дніпра».

Основною частиною території парку є дельта другої за розмірами річки в Чорноморському басейні і третьою за розмірами в Європі, яка відзначається виключним біорізноманіттям, а тому має велике значення для його відтворення, збереження та охорони. Лише в нижній течії – від Каховської ГЕС до Дніпровсько-Бузького лиману річка Дніпро зберегла свій відносно природний стан. І саме ця територія відтепер отримала статус національного природного парку.

На природних територіях і в дельті Дніпра збереглися рідкісні та типові угруповання заплавлених лук, боліт, лісів, піщаних степів, степових схилів балок та Дніпра, відслонень гірських порід. До Зеленої книги України включено дванадцять рідкісних типів рослинності. До Світового Червоного списку МСОП, до Європейського червоного списку, До Червоної книги України та Червоного списку Херсонської області включено 32 види рослин та 71 вид тварин.

Для НПП «Нижньодніпровський», як і для будь-яких інших об'єктів ПЗФ України, краса ландшафтів є не тільки об'єктом охорони і збереження, але й простором атракцій, сукупність яких формують природно-антропогенні передумови створення системи рекреаційних маршрутів з метою реалізації і завдань екологічного виховання і освіти. Таким чином, властивості ландшафтів та їх краса є фундаментом широкого спектра завдань і можливостей функціонування об'єктів ПЗФ і НПП «Нижньодніпровський» зокрема [3].

НПП «Білобережжя Святослава» розташований на території Березанського та Очаківського районів Миколаївської області. Площа парку складає 35223,15 гектарів. 25 тисяч гектарів – це акваторії Ягорлицької затоки, Дніпро-Бузького лиману та прилеглої акваторії Чорного моря навколо Кінбурнського півострова. Сусідом парку є Чорноморський біосферний заповідник, а саме острови Довгий та Круглий і «Волижин Ліс».

До складу парку увійшли цінні природні об'єкти та степові комплекси: урочище «Комендантське», «Бієнкові плавні», «Кучугури Сагайдачного», «Орхідне поле», «Покровська коса», «Кінбурнська стрілка», а також урочище «Солоне озеро», яке

розташоване в межах Березанського району Миколаївської області. В межах національного парку знаходиться ІВА-територія національного значення: «Кінбурнська коса», частина міжнародної природоохоронної ІВА-території «Ягорлицька та Гендрівська затоки» та водно-болотного угіддя міжнародного значення «Ягорлицька затока» [4].

На території коси збереглися природні комплекси пісків нижнього Дніпра із цілою низкою властивих лише їм видів флори і фауни. Тут зростає близько 600 видів вищих судинних рослин. В цілому, на території НПП зростає 30 видів раритетних рослин, які внаслідок одночасного включення в різні природоохоронні списки займають в них 40 позиції: Світовий Червоний список – 3 види; Європейський Червоний список – 9 видів, Червона книга України – 17 видів, Бернська конвенція – 2 види, конвенція Cites – 4 види та Червоний список Миколаївської області – 5 видів. Живими сторінками Червоної книги України є волошка короткоголова, ковила дніпровська, береза дніпровська, сон лучний, мачок жовтий, зозулинці (7 видів рослин сімейства орхідних). До Європейського червоного списку занесені жовтозілля дніпровське, фіалка Лавренка, козельці дніпровські, піщанка Зоза, роговик Шмальгаузена, гоніолімон злаколистий. Житняк пухнастоквітковий включений до Червоного списку рідкісних та зникаючих рослин світу (ЧС МСОП). Регіональній охороні підлягають миколайчики приморські, оман високий, рапонтикум серпієвидний, валеріана пагононосна. Тут зростає 41 вид мохоподібних та 74 види лишайників [4].

Фауна налічує близько 5 тисяч видів тварин. З них 45 видів ссавців, 300 видів – птахів, 8 видів – плазунів, 7 видів – земноводних, 74 види – риби, близько 4000 видів – комах, 160 видів – павукоподібних, 55 видів – ракоподібних, 63 види – молюсків. Цікавими як для науковців так і для відвідувачів коси є такі рідкісні види, як сліпак піщаний, емуранчик Фальцфейна, полоз сарматський, гадюка степова. Серед морських хвиль часто можна побачити дельфінів.

Особливо важливу роль водно-болотні ділянки коси відіграють у збереженні коловодних птахів. Тут гніздяться: орлан-білохвіст, гага (пухівка), нерозень, кулики – довгоніг, чоботар, кулик-сорока, сиворакша, чаплі та інші. Влітку спостерігаються скупчення пелікана рожевого, взимку орланів-білохвостів [4].

До водно-болотних угідь плавнів Нижнього Дніпра відносять «Дельту Дніпра», «Дніпровсько-Орільську заплаву» та «Верхів'я Каховського водосховища».

Дельта Дніпра відноситься до водно-болотних угідь міжнародного значення (офіційно визнана Рамсарською конвенцією у 1995 році).

Площа складає 26000 га, а довжина 47 кілометрів. Болотне угіддя знаходиться на території Голопристанського та Олешківського районів Херсонської області і з'єднується з Чорним морем через Дніпровсько-Бузький лиман. На території дельти розташована велика кількість піщаних кучугур, заплавлених лісів, комплексів озер, річкових рукавів та боліт.

Територія вирізняється унікальним біорізноманіттям – тут знаходиться близько 70 видів рідкісних тварин та росте близько 30 видів грибів та рослин, а також біля 19 видів рідкісних і типових рослинницьких комплексів.

Представниками фауни цієї території є: полівка звичайна, борсук звичайний, кіт європейський, дика свиня, черепаха болотна, лисиця звичайна, норка європейська, вуж звичайний, ропуха зелена, жаба озерна, жаба їстівна, стерлядь, видра річкова, морена дніпровська, шемая дунайська та ін.

До Червоної книги України відносять таких представників флори, як: коручка болотна, водяний горіх плаваючий, зозулинець болотний, сальвінія плаваюча, плавун щитолистий, альдрованда пухирчаста, золотоболотник цикадовий.

Види птахів, які занесені до Червоної книги України: савка, крохаль середній, гоголь, чапля жовта, чернь білоока, коровайка та орлан-білохвіст.

Дніпровсько-Орільська заплава (Дніпровсько-Орільський природний заповідник) розміщений в межах плавнів Протовчі (русло Орелі) та долини Дніпра. Територіально знаходиться в межах Дніпровського та Петриківського районів

Дніпропетровської області. Був утворений 15 вересня 1990 року на базі орнітологічного заказника «Обухівські заплави» та загальнозоологічного заказника «Таромські плавні».

Площа Дніпровсько-Орільського природного заповідника складає 3766 гектарів. Він є так званим «природним островом» неперетвореної дикої природи і знаходиться в оточенні агроіндустріальних ландшафтів між містами Дніпродзержинськом та Дніпропетровськом.

На заплавної території заповіднику здебільшого переважають вологі та сухі луки (лисохвіст лучний, кунічник наземний та костриця східна); середньозаплавні ліси (білотополівники, в'язо-чернокленові діброви, осокірники та біловербняки); велика кількість проток із системою заплавної озера, заболочених островів та ділянок (угруповання верби попелястої, осокові та очерето-рогозові болота, шельожники та угруповання осоки колхідської). Також на території заповідника є поодинокі ділянки солончакової рослинності та піщаного степу.

Велику частину рослинного покриву заповідної території складають рослини, які занесені до Зеленої книги України: ковила дніпровська, водяний горіх плаваючий, латаття біле, глечики жовті, кушир донський, діброва татарськокленова та ін.

Флора заповідника: 25 видів лишайників, 34 види мохоподібних та 731 вид судинних рослин. Фауна: 30 видів ссавців, 45 видів риб, 9 видів земноводних, 6 – плазунів, 162 види птахів. На території заповідника також зареєстровано 1500 видів різноманітних комах. Тут зосереджено також такі види: 3 – губок; 3 – кишковопорожнинних; 24 – молосків; 92 – ракоподібних.

Види комах, які занесено до Червоної книги України: бражник дубовий, дозорець-імператор, ведмедиця велика, совка розкішна, жук-олень, пістрянка весела, жужелиця угорська, цератофій багаторогий, ксилокопа звичайна та інші.

Ссавці занесені до Червоної книги України: вовк, заєць-русак, лисиця, козуля, рись європейський, дикий кабан, річковий бобер, їжак білочеревий, вивірка звичайна, сколія степова та інші.

Птахи, занесені до Червоної книги України: зміїд, орлан-білохвіст, скопа, чернь білоока, кулик-сорока, журавель сирій та ін.

В умовах інтенсивно техногенного і рекреаційного пресу на екосистеми, існування заповідника є умовою збереження біорізноманіття флори і фауни всього регіону.

До перспективних водно-болотних угідь в межах Нижнього Дніпра слід віднести: Верхів'я Каховського водосховища (Білецько-Розумовські плавні).

Верхів'я Каховського водосховища представляє собою ускладнений заплавної комплекс, який утворився в затопленому межиріччі річок Конки та Дніпра. Розміщений у верхній частині відомого всім Каховського водосховища на мілководному плавнево-острівному масиві ліворуч від головного русла Дніпра, трохи нижче міста Запоріжжя.

Загальна площа складає – 13400 гектарів. За фізико-географічним районуванням, болотні угіддя розміщені в Степовій зоні, Лівобережно-Дніпровсько-Приазовській північно-степовій провінції, Кінсько-Ялинській низинній області [5].

Верхів'я Каховського водосховища включає: острови, на яких ростуть заплавні ліси та лучна рослинність; руслову ділянку річки Дніпро; плавневі масиви, де переважають високотравні повітряно-водні рослини; заплавні озера, затоки; постійні і тимчасові протоки між островами.

Рослинний покрив представлений: вербняками, осокірниками, дубово-в'язовими лісами, угрупованнями рогозу вузьколистого та очерету, осоки гострої, верболізня звичайного, водяного хрину земноводного, бульбокомиша морського, плакуна верболистого, куги озерної, ряскою малою, багатокорінником, жабурником, сальвінією плаваючою – більшість з яких занесено до Червоної книги України [3].

Тваринний світ представлений [5]:

➤ водно-безхребетними: понто-каспійські бокоплави, водяний віслучок, водяні клопи, донні личинки комарів-дзвінців;

- наземними безхребетними: дозорець-володар, красик великий, дідок жовтоногий, вусач великий дубовий, бражник прозерпіна, махаон, сколія-гігант, совка сокиркова та ін.;
- рибами: плітка, лящ, плоскирка, щука, судак, карась сріблястий, товстолоб, білий амур, окунь річковий, верховодка, бичок, минь річковий, судак волзький, сом європейський та ін.;
- земноводними та плазунами: ропуха зелена, гадюка степова, часничниця звичайна, ящірка прудка, вуж звичайний, ящірка зелена, тритон звичайний, болотна черепаха, вуж водяний;
- птахами: бугай, баклан великий, гуска білолоба, чапля жовта, гоголь, кулик-сорока, мартин-каспійський, чернь білоока, чернь чубата, сорокопуд сірий, крижень, пірникоза велика та ін.;
- ссавцями: миша-крихітка, нориця-водяна, бурозубка, кабан, козуля європейська, видра, горностаї, тхір лісовий.

Таким чином, природно-заповідний фонд плавнів Нижнього Дніпра має не лише природоохоронне, але і значне туристично-рекреаційне значення, оскільки ця територія є досить привабливою для туристів. Подальший розвиток природно-заповідних територій в межах плавневої частини Дніпра є досить важливим, оскільки дозволить підвищити атрактивність території та забезпечити збереження біорізноманіття території.

Список літератури

1. Природні парки. Національний парк «Великий Луг». URL: <https://www.nationalparks.in.ua/prygodni-parky/zaporizhzhya/velykyi-lug/> (дата звернення: 01.04.2021).
2. Дмитрієв С. В. Туристсько-рекреаційний потенціал Олешківських пісків. *Географія та туризм*. 2012. № 19. С. 100-106.
3. Чачібая О. Г., Кірін Д. Л., Бурдига В. В., Новосельцев Є. В. Потенціал ландшафтів естетичного сприйняття як об'єктів рекреаційної діяльності НПП «Нижньодніпровський». *Наукові записки херсонського відділу Українського географічного товариства*. С. 130-134.
4. НПП «Білобережжя Святослава». URL: <http://pzf.menr.gov.ua/білобережжя-святослава-нпп.html> (дата звернення: 03.04.2021).
5. Мальцев В. І., Зуб Л. М., Карпова Г. О., Костюшин В. А., Титар В. М., Мішта А. В., Некрасова О. Д. Водно-болотні угіддя Дніпровського екологічного коридору. Київ : Недержавна наукова установа Інститут екології ІНЕКО, Карадазький природний заповідник НАН України, 2010. 142 с.

Нєчева Н.В.

к. е. н., старший викладач кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ МІСТА ОДЕСА

Одеса – це одне з найбільших міст України, місто-мільйонник, адміністративний центр Одеської області. Одеса розташована на північно-західному узбережжі Чорного моря, на перетині шляхів з Північної та Центральної Європи до Близького Сходу та Азії. Через місто проходять три міжнародні транспортні коридори:

1. Пан-Європейський № 9, що пов'язує Фінляндію, Росію, Литву, Білорусь, Україну, Молдову, Румунію, Болгарію та Грецію.
2. Гданськ – Одеса (Балтійське море – Чорне море). Країни-учасники: Італія, Словенія, Угорщина, Словаччина, Україна.